Ålands landskapsstyrels es framställning till Ålands landsting med förslag till landskapslag om åtgärder för förhindrande av oljeskador, förorsakade av fartyg.

№ 24/1957.

Den 26 augusti 1957 utfärdades i riket en lag om åtgärder för förhindrande av oljeskador, förorsakade av fartyg (289/57). I regeringens proposition (35/57) framhålles såsom motivering till förslaget: "Uttömning eller utflöde av olja från fartyg åstadkommer skada eller men av flere slag, såsom förorening av badstränder, död och ödeläggelse av fågellivet och annan fauna, menliga verkningar på fisken och de organismer, varav den lever samt nedsmutsning och skadegörelse av farkoster, flottningstimmer, fiskredskap och bryggor. För många länder utgör vattenföroreningen från fartyg ett allvarligt problem. I Europa äro kusterna runt England och Danmarks västkust främst utsatta för sådan förorening. Men även i Finland, Sverige och Norge har denna förorening av vattnet särskilt under de senaste åren, då användningen av olja som bränsle i fartyg i hög grad ökats, medfört betydande skador och avsevärda olägenheter." Lagen skall, enligt stadgande i verkställighetsförordningen (FFS 290/57), träda i kraft den 1 januari 1959.

En motsvarande lag har antagits i Sverige (SFS 86/56).

Enligt § 13 mom. 1 p. 4 i den nya självstyrelselagen tillkommer Landstinget lagstiftningsrätten beträffande vattenrätten, vilken uppenbarligen bör omfatta allt nyttjande av vattenområde, där icke undantag är stadgat i 11 § självstyrelselagen. Bland undantagen bör i detta sammanhang observeras den offentliga sjörätten (§ 11 mom. 2 p. 17). Ovannämnda rikslag måste dock anses vara av övervägande vattenrättslig natur, varför sistnämnda stadgande icke kan anses tillämpligt i detta fall. Ytterligare kunde ifrågasättas, om icke stadgandet i 11 § 2 mom. 20 p. "Område, som hittills icke av lagstiftningen förutsatts" kan anses tillämpligt på denna lagstiftning. Landskapsstyrelsen anser dock, att stadgandet i 13 § 1 mom. 21. p "angelägenheter ----- vilka med tillämpning av de grundsatser denna paragraf innehåller höra till landskapets lagstiftningsbehörighet" kan tillämpas på denna lagstiftning, i synnerhet som redan 1902 års vattenrättslag innehåller stadganden, om ock icke tillräckligt tydliga, som kunde tillämpas på oljeskador, orsakade av fartyg. Sålunda innehåller lagen om vattenrätten (FFS 31/02) i I:24 ett allmänt stadgande om förbud mot förorening av vattendrag och stadgandet gäller enligt VII:13 också saltsjön.

År 1954 hölls i London en oljeskadekonferens, vid vilken såväl Finland som Sverige medverkade. Härvid godkändes en internationell konvention, enligt vilken uttömning av olja blir förbjuden inom vissa zoner på internationellt vatten (tillsvidare icke i Östersjön) och straff utmätes av det land, där fartyget är registrerat. Rikets lagstiftning innehåller till följd härav en del stadganden, som avse uttömning och utflöde av olja från fartyg utom Finlands territorialvatten. Landskapslagstiftningen måste givetvis begränsas att gälla förbud mot uttömning och utflöde av olja inom landskapets område. Landskapsstyrelsen har likväl föreslagit att något strängare stadgande för landskapets område med tanke på, att största delen av landskapets område utgöres av skärgård, där skador genom oljeuttömning kunna bli betydligt större än vid en öppen kust. Sålunda har i förslagets 3 § undantagsstadgandena, som medge uttömning av olja i vissa fall, fått en snävare utformning än i rikets lag. Punkt 1 är likalydande med rikets § 3 mom. 1 p. 1, men punkt 2 är begränsad till fartyg under 500 registertons bruttodräktighet och punkt 3 i rikets lag saknar motsvarighet i förslaget.

Landskapsstyrelsen har haft kontakt med sakkunniga i denna fråga

och har kommit till den uppfattningen, att en sådan inskränkning icke skulle medföra praktiska olägenheter för sjöfarten. Med hänsyn till stadgandet i § 3 mom. 2 i rikets lag, där det påpekas, att uttömning enligt punkterna 2 och 3 bör ske så långt från land, som omständigheterna medgiva, torde skillnaden mellan förslaget och rikets lag icke vara så stor i detta avseende.

Enligt rikets lag får fartyg, som har en bruttodräktighet om minst 500 registerton, ej nyttjas för sjöfart med mindre särskilda anordningar vidtagits för förhindrande av utflöde av olja. Efterlevnaden av stadgandet övervakas av sjöfartsstyrelsen. Stadgandet (§ 4 i rikets lag) saknar motsvarighet i förslaget, då det är helt av rikslagstiftningsnatur. Enligt rikets förordning räknas som olja råolja, smörjolja, tjock dieselolja och annan beständig brännolja samt oljehaltig blandning, som till minst en tiotusendedel utgöres av sådan olja. Anläggning för mottagande av oljehaltig blandning torde icke bliva erforderlig inom landskapet.

På grund av det ovan anförda får landskapsstyrelsen vördsamt förelägga Landstinget till antagande nedanstående

L a n d s k a p s l a g

om åtgärder för förhindrande av oljeskador, förorsakade av fartyg.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

1 §.

I vattenområde inom landskapet Åland må olja icke uttömmas från fartyg.

Utflöde av olja från fartyg i vattenområde, som avses i 1 mom., skall i mån av möjlighet förhindras.

2 §.

Genom landskapsförordning bestämmes, på vilka slags olja denna landskapslag skall tillämpas.

3 §.

Utan hinder av vad i 1 § stadgas må uttömmas:

1) oljehaltigt slagvatten, dock, såvitt fråga är om fartyg med en bruttodräktighet av minst 500 registerton, endast därest vattnet icke innehåller annan olja än smörjolja; samt

2) olja från fartyg med mindre bruttodräktighet än 500 registerton, som ej är tankfartyg, då fartyget är på väg till hamn utan anläggning för mottagande av oljerester från fartyg.

Uttömning, som avses i punkt 2, skall dock ske så långt från land som omständigheterna medgiva.

4 §.

Den, som i strid med denna landskapslag uttömmer olja eller underlåter att vidtaga åtgärd för förhindrande av att olja utflödar, dömes, där ej därför annorstädes strängare straff är stadgat, till böter eller fängelse i högst sex månader.

Uttömmes olja i strid med denna landskapslag, straffes även fartygets redare, liksom vore han själv gärningsmannen, såframt överträdelsen skett med hans vetskap och vilja.

5 §.

Allmän åklagare åligger att åtala förseelser, som avses i denna landskapslag.

6 §.

Om laga domstol i mål rörande ansvar enligt denna landskapslag skall vad i 251 och 264 §§ sjölagen (FFS 167/39) stadgas äga motsvarande tillämpning.

7 §.

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna landskapslag utfärdas genom landskapsförordning. Genom landskapsförordning må även stadgas, när landskapslagen skall träda i kraft.

Mariehamn, den 7 november 1957.

På landskapsstyrelsens vägnar:

Lantråd

Hugo Johansson.

Landskapssekreterare

Rolf Sundman.